

א א מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה א סמוג עשין
מד טוש"ע א"ח סי' תרמט
סעיף א:
ב ב מיי וסמוג שם טוש"ע
א"ח סי' תרמט סעיף ה:
ג ג מיי וסמוג שם טוש"ע
א"ח סי' תרמט סעיף ג:
ד ד מיי שם הלכה ג סמוג
שם טוש"ע א"ח סי'
תרמט סעיף ו:
ה ה מיי שם הלכה ט סמוג
שם טוש"ע א"ח סי'
תרמט סעיף א ג:

רבינו חננאל

ועל מגדלי בהמה גסה
ועל קוצי אילנות טובות
ועל ד' דברים ממון בעלי
בתים יורד לטמיון על
עושי שבר שכיב. ועל
כובש שבר שכיב. ועל
פורק עול מצוארו ונותנו
בצואר חבירו וגסות הרוח
כנגד כולן. ופשוטין הן:

הדרן עלך הישן

לולב הגזול והיבש
כר. ואוקימנא
היבש משום דבעינן הדר
ולכא. גזול נמי ביר"ט
ראשון כתיב לכם והאי
לאו שלכם. ובשאר
הימים נמי לפני יאוש
א' דהא אינו שלכם.

השק שלמה על ר"ח

א' הדבר תמוה דהא ביר"ט
שני לא צני לכס רק הטעם
משום מלוא הצהה צעירה
ואולי דלמא ט"ס נפל כחן
ז"ע.

כ"ט: הישן תחת המטה

לולב יבש פסול. ומפרש בגמרא^א משום דליחקש לולב לאתרוג
דכתיב ציה הדך ולא כמו שפירש הקונטרס משום דכתיב
(שמות טו) זה אלי ואנוהו דאין ואנוהו אלא לכתחלה ולא מיפסל זהכי
כדמוכח^ב פ"ק (לעיל דף י"א:). דלמרי רבן לולב מלוא לאוגדו משום שנא'^ג

זה אלי ואנוהו לא אגדו כשר והאי
יצש דהכא אין לפרש כמו יצש דפרק
אין מעמידין (ע"ו דף כ"ט:). דתנן
החרגנים של נכרים יצשים מותרים
ומפרש בגמ' יצשים לאחר שנים עשר
חדש דהא אמרינן לקמן (דף ל"ג.) גבי
הדס יצש יצשו רוב עליו ונסתייר
שם שלשה צדי עלין לחין כשירין
אלמא אין היצשות תלוי בשנים עשר
חדש אלא יש לומר יצשות דהכא כמו
יצשות און צכור דתנן צפרק על אלו
מומין (בבב"ב דף ק"ג.) רבי יוסי בן
המשולם אומר יצשה עד שתהא
נפרכת צפורן:

נקטם ראשו. לכאורה מירי צשני
עלין האמצעיים היואלין
מראש השדרה אצל קשיא דבגמרא
(דף ל"ג.) קאמר רבי יהושע בן לוי
ניטלה החיות פסול והן אותן העלין
האמצעיים והא אפילו צנקטם ראשו
פסול כל שכן נטלו לגמרי וצריך לומר
דנקטם ראשו מירי צרוז העלין
העליונים אי נמי אצטרין ליה לרבי
יהושע בן לוי לאשמעיהן ניטלה דסקלא
דעתיה דחשיב הדר טפי מנקטם אי
נמי ניטלה אחת מן החיות דצנקטם
לא מיפסלה אלא נקטמו שמהין:

נפרצו ע"ו. צרוז עלין אירי כדתינא צתוספתא (פ"ב) ופי'
צקונטרס שנפרצו מן השדרה שלו ואין מחוצרין אלא
על ידי אגודה משמע שרוצה לומר שנתלשו לגמרי מן השדרה ולא
משמע כן בגמ'^א דלמרינן נפרצו דעביד כי חופיא והעלין שנתלשו
מן השדרה הווי מיקרו כדלמרינן בגמרא (דף ל"ג.) אמר רבה לא
(ליגוד^ב) איניש לוליצא צהושענא דמשתיירי הווי והווי חליפה כלומר
אם ארוך הוא יותר מדאי מן הערצה וצא לקנן מתחת לא יקנן
צעודו צאגודו דמשתיירי עלי הלולב כשנתלש מן השדרה על ידי
הקניפה ומן ההולץ עושין חופיא כדלמרינן צהגזול קמא (ב"ק דף ט"ו.)
האי מאן דגזל לוליצא מחצירה ועצדינהו הווי קני מעיקרא לוליצא

והשתת הווי הווי ועצדינהו חופיא קני מעיקרא הווי והשתת חופיא
וחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: **קפסיק** ותני **לא שוא ב"ט** ראשון ו**ב"ט** שני. משמע דדייק מדקמני סתם ולא מפליג ותימא
הא אמרינן לקמן (דף ל"ג:) ניקב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצ"ט שני כשר כדלמרינן לקמן (דף ל"ג:) בגמ' דר' חנינא מטביל ציה ונפיק
ציה ומוקי מתני' צ"ט ראשון ואי דייק מדקמני גזול ולא קמני שאלו הא לקמן צסוף הסוגיא דייק רב נחמן צר יצחק הכי אצל הכא (א' לא
אסיק אדעתיה ואי משום דקמני גזול דומיא דיצש הכי נמי גבי נקב קמני עלמה חוזית על רוצו דמפסיל אף צ"ט שני משום הדר
ומיהו צירושלמי^א משמע קצת דמשום חוזית לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק צר נחמן צסם ר' שמואל כל הפסולין אינן
פסולין אלא צ"ט ראשון צלצד תמן אמרינן רוצו מלד אחד חוטמו כרוצו והיינו צמקום אחד דלמרינן לקמן (דף ל"ג:) גבי חוזית ומיהו אי
יוס ראשון דווקא על כרחך הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתצר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסיק ותני
כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול צ"ט ראשון ומכשיר צ"ט שני אי נמי צרישא דמשנה שייך לדקדק מדתני סתם ולא מפליג
אצל כולהו אחריני אידי דלא מפליג צרישא לא מפליג צסיפא וסונה דצרוי סתם אף על פי שיצש לחלק:

בעינין הדר ו**א"ב**. משמע דפשיטא ליה דצעינן הדר לכולהו יומי ולכס משלכס לא מיתוקם אלא צ"ט ראשון וכן ולקחתם דממעטין מיניה^ב
חסר דצעינן לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון כדקאמרינן לקמן צפירקא (דף ל"ג:) ר' חנינא מטביל ציה צ"ט שני ונפיק
ציה ותימא מאי שנא זה מזה הא כולהו צהדי הדדי כתיבי צחד קרא ולקחתם לכס ציוס הראשון פרי עץ הדר ואי משום דמשמע ליה דהני
דכתיבי מקמי ציוס ראשון עליה קיימי אצל הדר צתריה כתיבי אכתי קשיא^א מדכתיבי ולקחתם דרשינן צהקומן רצה (מנחות דף כ"ו.) ולקמן
צפירקין (דף ל"ג:) דארבעה מינין צלולב מעכצין זה את זה דצעינן לקיחה תמה וצשילתי פירקין (דף מ"א:) וצריש לולב וערצה (לקמן ד' מ"ג.)
דרשינן נמי מדכתיבי ולקחתם לשון רצים שתהא לקיחה לכל אחד ואחד מדלא כתיבי ולקחת לשון יחיד כי היכי דרשינן פירק רבי ישמעאל
(מנחות דף ס"ה:) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיבי וספרתם^ב ואם כן צשאר הימים תיסגי צמין אחד וצלקיחה של אחד צשציל כולם לכך נראה
דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא צגצולין ושאר יומי דרצין וצר למקדש כדאיתא צריש לולב וערצה (לקמן דף מ"ד.) הלכך צעיקר
הלקיחה כגון ד' מינין ולקיחה לכל אחד תקון צשאר יומי מעין דאורייתא וכן צהדר משום הדור מלוא אצל צחסר וצשאלו לא תקון
וצגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סצר דתקון משום מלוא הצהה צעצירה וצמואל סצר דלא תקון דמתוך שיצא צשאלו יוצא נמי צגזול:

פרק שני סוכה

ועל שהיה ספק בידם של צעלי צתים הללו למחות ציד עוצרי
עצרות צצדורס צצצריהס נשמעים מחמת עושרם והצרות יראים
מהס ולא מיחו: ועל שפוסקין. צעלי צתים הללו לדקה צצריס
ציתנוהו לעניים (והס^א) ולא נותנים: צצמיון. שנטממין וכלים מאליהס:
בובש. שמדחהו צלך וסוצ: עושק.
לגמרי גזול שכרו: ועל גסות הרוח.
צמתגאים ומשתרין על אחיהס
צשציל עושקין:

הדרן עלך הישן

לולב הגזול. לולב קף של ממרים
והדר תני דקס וערצה
צאפי נפשייהו: גזול. פסול ולקחתם
לכס כתיבי משלכם: יבש. דצעינן

מלוא מהודרת דכתיבי (שמות טו)
ואנוהו^א: של אשירה. אילן שעוצדין
אותו ע"ו וצגמרא מפרש טעמא: ושאל
עיר הנדחת. משום דלשרפה קאי
דכתיבי (דברים י"ג) ואת כל שללה
תקצין^ב ולולב צעי שיעור ד' טפחים
כדלקמן (דף ל"ג:) וכיון דהאי לשרפה
קאי אין שיעורו קיים דכשרוף דמי:
נקטם ראשו. פסול דלא הוי הדר:
נפרצו ע"ו. משדרה ואינס מחוצרין
אלא על ידי אגודה כי חופיא^ג שקורין
אשקוצ"א לאו הדר הוא: נפרדו
ע"ו. מחוצרין הן צשדרה אלא
שלמעלה הן נפרדין לכאן ולכאן כענפי
אילן: יאגדנו מלמעלה. אס נפרדו
עליו יאגדס סיהו עולין עם השדרה
כשאר לולצין: ציני דר הברזל. מפרש

צגמרא. ציני דקלים: בשדות. לולצין שלהן ואלע"פ שעלין שלהן קטנים
מלד ואין עולין עם ארכה של שדרה: כדי לנענע בו. מפרש
צגמרא שלשה טפחים תהא השדרה כנגד אורכו של הדס וטפח
יותר כדי לנענע דצעינן נענוע כדלקמן (דף ל"ג:) מעלה ומוריד מולך
ומציא לעצור רוחות רעות וטללים רעים: **גב'** קפסיק ותני.
פסול: לא שוא ב"ט ראשון. דחויצה מדאורייתא: לא שוא ב"ט
שני. דליתיה צנטילת לולב אלא מדרצין דציוס הראשון כתיבי:
בשלא יבש. פסול דרצין נמי כיון דמלוא הוא משום זכר למקדש^א
צעינן הדור מלוא: אמאי לא. מהיכל תיתי למיפסליה:
שנאמר

והיינו שחלק כל עלה ועלה לשנים לפי שכל עלי הלולב כפולים ועמד
משמע דדייק מדקמני סתם ולא מפליג ותימא
הא אמרינן לקמן (דף ל"ג:) ניקב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצ"ט שני כשר כדלמרינן לקמן (דף ל"ג:) בגמ' דר' חנינא מטביל ציה ונפיק
ציה ומוקי מתני' צ"ט ראשון ואי דייק מדקמני גזול ולא קמני שאלו הא לקמן צסוף הסוגיא דייק רב נחמן צר יצחק הכי אצל הכא (א' לא
אסיק אדעתיה ואי משום דקמני גזול דומיא דיצש הכי נמי גבי נקב קמני עלמה חוזית על רוצו דמפסיל אף צ"ט שני משום הדר
ומיהו צירושלמי^א משמע קצת דמשום חוזית לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק צר נחמן צסם ר' שמואל כל הפסולין אינן
פסולין אלא צ"ט ראשון צלצד תמן אמרינן רוצו מלד אחד חוטמו כרוצו והיינו צמקום אחד דלמרינן לקמן (דף ל"ג:) גבי חוזית ומיהו אי
יוס ראשון דווקא על כרחך הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתצר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסיק ותני
כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול צ"ט ראשון ומכשיר צ"ט שני אי נמי צרישא דמשנה שייך לדקדק מדתני סתם ולא מפליג
אצל כולהו אחריני אידי דלא מפליג צרישא לא מפליג צסיפא וסונה דצרוי סתם אף על פי שיצש לחלק:

בעינין הדר ו**א"ב**. משמע דפשיטא ליה דצעינן הדר לכולהו יומי ולכס משלכס לא מיתוקם אלא צ"ט ראשון וכן ולקחתם דממעטין מיניה^ב
חסר דצעינן לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון כדקאמרינן לקמן צפירקא (דף ל"ג:) ר' חנינא מטביל ציה צ"ט שני ונפיק
ציה ותימא מאי שנא זה מזה הא כולהו צהדי הדדי כתיבי צחד קרא ולקחתם לכס ציוס הראשון פרי עץ הדר ואי משום דמשמע ליה דהני
דכתיבי מקמי ציוס ראשון עליה קיימי אצל הדר צתריה כתיבי אכתי קשיא^א מדכתיבי ולקחתם דרשינן צהקומן רצה (מנחות דף כ"ו.) ולקמן
צפירקין (דף ל"ג:) דארבעה מינין צלולב מעכצין זה את זה דצעינן לקיחה תמה וצשילתי פירקין (דף מ"א:) וצריש לולב וערצה (לקמן ד' מ"ג.)
דרשינן נמי מדכתיבי ולקחתם לשון רצים שתהא לקיחה לכל אחד ואחד מדלא כתיבי ולקחת לשון יחיד כי היכי דרשינן פירק רבי ישמעאל
(מנחות דף ס"ה:) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיבי וספרתם^ב ואם כן צשאר הימים תיסגי צמין אחד וצלקיחה של אחד צשציל כולם לכך נראה
דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא צגצולין ושאר יומי דרצין וצר למקדש כדאיתא צריש לולב וערצה (לקמן דף מ"ד.) הלכך צעיקר
הלקיחה כגון ד' מינין ולקיחה לכל אחד תקון צשאר יומי מעין דאורייתא וכן צהדר משום הדור מלוא אצל צחסר וצשאלו לא תקון
וצגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סצר דתקון משום מלוא הצהה צעצירה וצמואל סצר דלא תקון דמתוך שיצא צשאלו יוצא נמי צגזול:

משום

(א) גיטין לג. [למ]:
(ב) [ע"י חוס' לקמן לא:
ד"ה סל. ג] [לקמן לא].
(ד) [לקמן לב: לו:] מנחות
מ"ב. ה) [לעיל כ: וש"ץ].
ו) ע"י לעיל דף י"א:
ז) לקמן לב. ח) לקמן
מ"א. ט) לא. י) לב.
כ) ה"ו. ל) ע"י תוס'
לקמן דף לד: ריש ד"ה
שתהא, מ) ע"י תוס'
מנחות כו. ד"ה ולקחתם.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה קפסיק
ותני וכו' אצל הכא עדיין
לא אסיק אדעתיה:

תורה אור השלם

א) וְעֵינֵינוּ יִירָשׁוּ אֶרֶץ
וְהִתְעַצְנָנוּ עַל רֵב שְׁלוֹם:
[תהלים צ"ו י"א]

ב) וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָהָר
כַּפַּת הַקְּרוֹיִם וְעֵנַף עֵץ
עֵבֶת וְעֶרְבֵי נֶחֱלָל
וְשִׁמְחֶתֶם לִפְנֵי יי
אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:
[ויקרא כ"ב כ]

ליקוטי רש"י

צכס משלכם. להוליא
את הגזול ואת השאלו
[לעיל כ"ז].

הגהות וציונים

א] רש"י מ"ו (גליון):
ב] צ"ל תקבוצ ושרפת
(כ"ה בקרא וכו') או
ברש"י שבר"ר"ק. או
שצ"ל תקבוצ וגו':
ג] בתוס' הרא"ש איתא
כדלמרינן וע"י כפ"ח:
ד] צ"ל צ"ג [גליון] (גליון)
וע"י רש"י דג"י הרא"ש
ליגוד: ה] נדצ"ל דהא
מדכתיב (ע"י תוס'
הרא"ש):

לעזי רש"י

אשקוב"א. פירוש
מטאטא (עין רש"י
ורד"ק ישעיה י"ז. כג
ורש"י מגילה דף י"ח
סוע"א ד"ה טאטאתא).
מכבר שמכבדן צו את
הצ"ח (ערוך ערך טא ועיין
רש"י סוכה דף לב ע"א
ד"ה כי חופיא).